

3. Определитель фауны Черного и Азовского морей / Под. ред. Ф. Д. Мордухай-Болтовского. – К.: Наук. думка, 1969. – Т. 2. – 536 с.

4. Определитель фауны Черного и Азовского морей / Под. ред. Ф. Д. Мордухай-Болтовского. – К.: Наук. думка 1972. – Т. 3. – 340 с.

ДЕЯКІ АСПЕКТИ БІОЛОГІЇ БИЧКА-КРУГЛЯКА *NEOGOBIOUS MELANOSTOMUS* (PALLAS) В ОДЕСЬКІЙ ЗАТОЦІ У 2015 Р.

Цуркан Т. А., Заморов В. В., Кондрачук Ю. О., Болдирєва Є. Д.

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, Одеса, Україна

bio@onu.edu.ua

Демерсальні риби є важливим компонентом узбережних морських іхтіоценозів. Велика їх роль в трофічних ланцюгах донних біоценозів, крім того вони можуть бути індикаторами стану морського середовища. Видове багатство донних риб, їх чисельність дозволяють пояснити процеси, які відбуваються в узбережній морській екосистемі, в тому числі й під впливом антропогенних факторів.

Бичок-кругляк *Neogobius melanostomus* (Pallas) широко розповсюджений в узбережній зоні по всій акваторії Чорного моря. Завдяки своїй екологічній пластичності цей вид на даний час поширений далеко за межами свого історичного ареалу.

Кругляк є найбільш чисельним видом демерсальних риб в Одеській затоці. Окрім того цей вид має велике промислове значення. В деяких випадках він складає 60-90 % від загального улову всіх бичкових риб

Тому метою наших досліджень було вивчення вікового, статевого складу і розмірно-масової характеристики бичка-кругляка в Одеській затоці.

Матеріал для досліджень зібрано сітками в Одеській затоці навесні і восени 2015 року.

Повний біологічний аналіз риби здійснювали за загальноприйнятими іхтіологічними методиками. У ході аналізу вимірювали стандартну і абсолютну довжину (см), масу тіла (г), встановлювали стать риби, її вік. Вік риб вивчали за отолітами. Цей метод визначення віку бичків добре відпрацьований та є загальноприйнятим в іхтіологічних дослідженнях. Всього було проаналізовано 529 особин бичка-кругляка.

Дослідження популяційної структури промислового виду бичка-кругляка в Одеській затоці проводили з квітня по грудень 2015 року. Навесні в сітjанних уловах зустрічались риби, незалежно від їх статі, п'яти вікових груп: від двохрічок (2) до шестирічок (6). Восени ловили бичків віком від двохліток (1+) до п'ятиліток (4+). Навесні в прибережній зоні моря біля Одеси

незалежно від статі риб в уловах за чисельністю домінували чотирьохрічки (39,1-45,3%); після них серед самців було багато трьохрічок (35,9%), а у самок п'ятирічок (34,8%). Восени більша частина самців мала вік 2+ і 3+ (87%), самки були представлені особинами 3+ і 4+ (73,5%).

В Одеській затоці навесні і восени в уловах домінували самці (77,2% і 78,3% відповідно). Найменшу кількість самців порівняно з кількістю самок відзначено у риб п'ятирічного віку навесні (55,6%) та шестирічного віку восени (51,2%).

Протягом року найбільшу стандартну довжину і масу відзначено у самця віком шість років (16,2 см і 121,6 г), у самки віком п'ять років (14,6 см і 94,3 г). Незалежно від сезону проведення досліджень молодші риби мали менші розміри і масу, ніж старші за віком особини.

В Одеській затоці у риб всіх вікових груп їх довжина і маса зростала від весни до осені, особливо така динаміка була помітною для самців

Майже завжди одновікові самки були меншими за розмірами у порівнянні з особинами протилежної статі, що, в цілому, відповідає біології цього виду. Виняток склали риби віком три роки, які були виловлені навесні. В цей сезон в прибережну зону моря підійшли самці віком три роки, які вперше брали участь в нересті. Їх невисокі особисті показники зростання довжини і маси не дали їм можливості бути успішними в конкуренції за місця для розмноження у минулому році. Тому ці невеликі за розміром риби мали майже таку довжину, як і самки, які при досягненні статевої зрілості більш повільно зростають, ніж особини протилежної статі.

ВІКОВИЙ, СТАТЕВИЙ СКЛАД І РОЗМІРНО-МАСОВА ХАРАКТЕРИСТИКА БИЧКА-ПІСОЧНИКА *NEOGOBIOUS FLUVIATILIS* (PALLAS) В ХАДЖИБЕЙСЬКОМУ ЛИМАНІ

Болдирєва Є. Д., Заморов В. В., Кондрачук Ю. О., Цуркан Т. А.

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, Одеса, Україна
bio@onu.edu.ua

Для успішного розвитку промислових комплексів велике значення має раціональне використання та освоєння природних ресурсів водойм північно-західного Причорномор'я. Серед таких водойм важливим є Хаджибейський лиман, який має велике значення у рибному господарстві Одеської області. Ця водойма розташована на північно-західному узбережжі Чорного моря, на північному заході від Одеси. Лиман закритого типу, від моря відділений Куяльницько-Хаджибейським пересипом завширшки близько 4,5 км. Розміри водойми: площа поверхні – 112 км²; середня глибина – 5,0 м;